

УДК 338.48.246.02(5-15):339.9

БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Ольга Капрусь

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів, 79000, Україна, тел. (032) 272-79-73
e-mail: ird@franko.lviv.ua*

Проаналізовано політичну ситуацію на Близькому Сході. Висвітлено проблеми функціонування туристичної галузі країн Близького Сходу, шляхи виходу з політичної та економічної кризи, а також перспективи розвитку туризму.

Ключові слова: туризм, політична криза, Близький Схід, туристична політика, безпека.

Сьогодні надзвичайно важливою та актуальною є тема безпеки, стабільності та миру, які повинні гарантувати держави та міжнародні спільноти. Відчуття небезпеки та страху негативно впливає на приплив туристів та грошові потоки, позначаючись на іміджі країни чи регіону. Близькосхідний регіон залишається нестабільним через постійні військові сутички та політичні конфлікти. Висвітлення та аналіз останніх подій у регіоні дає змогу зрозуміти, чи можливе вирішення проблем на Близькому Сході, чи є місце демократичним принципам у країнах Близького Сходу та чи зможе туристична індустрія розвиватись такими ж темпами, як і раніше?

Метою нашої статті є аналіз взаємозалежності політичної ситуації та туристичної індустрії в країнах Близького Сходу, виявлення та розкриття основних закономірностей цього взаємозв'язку, тенденцій та перспектив розвитку туризму і можливих шляхів підвищення туристичної безпеки та активізації туристичної діяльності в зазначеному регіоні.

Останні десятиріччя XX та початок XXI століття породили істотні зміни як у сфері глобальних міжнародних відносин, так і в розвитку політичної, соціальної та економічної ситуацій у багатьох країнах світу. Особливе значення для сучасної політичної та економічної стабільності у світі має регіон Близького Сходу, який вже десятки років характеризується внутрішнім протистоянням окремих країн, яке періодично переростає у військові дії та постійно характеризується проявами насильства.

Політичні проблеми характеризуються постійною напруженістю відносин між сусідніми державами, вирішення яких протягом тривалого часу не можливо досягти. Наявність авторитарних режимів у більшості країн регіону, де глава держави самостійно обирає внутрішні та зовнішні політичні пріоритети, позбавляє звичайних людей можливості брати участь у політичному житті держави. Недавні події на Близькому Сході демонструють зміни політичних настроїв населення та суспільної думки стосовно існуючого державного устрою, а будь-які зміни в напрямі до демократії поширюються “знизу”, оскільки правляча еліта всіляко намагається зберегти свою владу.

Аналізуючи перебіг подій на Близькому Сході, потрібно наголосити на тому, що необхідні були вагомі причини для того, щоб підняти весь регіон на повстання. Проте люди можуть легко піддатись впливу, якщо правлячий режим існує доволі тривалий час і жодних соціально-економічних змін не відбувається. Навіть якщо у людини є найнеобхідніші блага, їй завжди не вистачатиме, наприклад, певних свобод, вільних виборів, успішної кар'єри. І з часом, передусім при належній ідеологічній підготовці ззовні, таких охочих ставатиме все більше, до того ж вони будуть готові протистояти владі, якщо відчують підтримку з боку інших могутніх держав.

Головними причинами, які спричинили заворушення в Близькосхідному регіоні, були: високий рівень корупції, масове безробіття серед молоді, неефективна система освіти, яка зумовила те, що існує значна кількість дипломованих безробітних, а також відсутність перспектив вирішення житлових проблем в умовах швидкого демографічного росту. Населення країн Близького Сходу зростає надзвичайно швидко, а рівень безробіття становить близько 30%. У деяких арабських країнах частка населення, що живе за межею бідності, сягає 45%, а кількість неписьменних осіб зберігається на високому рівні. Держави Близькосхідного регіону імпортують близько 50% продуктів харчування для своїх потреб, а запаси питної води є найнижчими у світі. Тому незадоволені маси населення, розуміючи, що владу не цікавлять їхні проблеми, вирішили самостійно змінити цю ситуацію. Наступні події характеризувались тим, що влада пішла на деякі поступки, аби заспокоїти населення хоча б на певний час, пообіцявши, що в наступні два роки буде створено 300 тисяч нових робочих місць. Однак, якщо це буде зроблено завдяки простому збільшенню чиновницьких посад, проблема знову виникне через кілька років. Інший шлях – це створення нових робочих місць та розвиток сфери послуг, що потребує значних інвестицій. Другий шлях значно перспективніший. Було оголошено деякими урядами про реалізацію антикризових заходів у майбутньому та про зниження цін на продовольчі продукти¹.

Протистояння Держави Ізраїль з оточуючими її арабськими країнами та палестинським рухом опору залишається постійним дестабілізуючим чинником для сучасної світової системи. Цей регіональний конфлікт, безперечно, має

---

¹ Арабський світ на порозі нової епохи: від автократії до демократії? / Макух В. // Зовнішні справи. – 2011. – № 2

глобальний вимір та світове значення з огляду на важливе геополітичне розташування Близького Сходу. Особлива риса цих конфліктів полягає в тому, що вони впливають на соціально-економічні та політичні процеси в регіоні, значно деформують або, як мінімум, ускладнюють перебіг історичного розвитку Близького Сходу.

На країни Перської затоки припадає дві третини світових запасів нафти і 36% – газу, отож розвинуті світові держави намагаються усіма можливими шляхами отримати доступ до цих запасів і контролювати їхнє використання. Взаємний інтерес західних держав і держав регіону Близького Сходу полягає у військово-промисловому комплексі. Така гонка озброєнь робить держави Близькосхідного регіону залежними від Заходу².

Терористи тримають у постійному напруженні не лише регіон Близького Сходу, але й усю світову спільноту. Значні зусилля докладають для вирішення цієї глобальної проблеми, проте схоже, що вона не матиме вирішення в найближчому майбутньому, оскільки тероризм безпосередньо пов'язаний з іншими проблемами політичного, економічного та релігійного характеру. Перші кроки до примирення вже зроблено, а саме – підписано в Каїрі 27 квітня 2011 року мирний договір між палестинськими радикальними організаціями ФАТХ та ХАМАС. Сторони дійшли згоди в питаннях створення Комітету безпеки, проведення виборів до палестинського парламенту, обрання президента; заплановано вирішити проблеми з об'єднання Західного берега, сектору Газа та Східного Єрусалима³.

Саме тому потрібно враховувати вплив політичної ситуації на розвиток країн Близького Сходу, їхню економічну та політичну стабільність, у тім числі і на туризм як важливу галузь економіки держав регіону.

Головними шляхами виходу з кризи, подолання нестабільності та нормалізації ситуації на Близькому Сході, на нашу думку, є:

Успішні реформи у Близькосхідному регіоні, які необхідно базувати на демократичному управлінні державами та ринковій економіці.

Вдосконалення законодавчої бази, з метою вирішення соціальних проблем.

Зосередження органів державної влади на створенні таких умов в державах регіону, які даватимуть змогу приватному сектору економічно розвиватись та сприяти створенню нових робочих місць.

Стосовно політичних змін, які відбулися в Близькосхідному регіоні, спостерігаються значні трансформації як у владних структурах, так і у свідомості громадян, що прагнуть змін. Можливо, одним з варіантів вирішення

---

² Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. / В. В. Безуглий. – К. : Академія, 2005. – 704 с.

³ Фатх –Хамас: перемир'я невизначеності / Каспрук В. // Тиждень. – 2011. – №17 (182)

напруженої ситуації в регіоні може бути наближення до демократичних цінностей.

Американський політолог Джин Шарп у своїй праці “Від диктатури до демократії”, аналізуючи результати різних кампаній ненасильницького опору, дійшов висновку, що для боротьби за свободу потрібні ретельно розроблена стратегія і планування. При цьому політолог наполягає, що кращий метод опору – мирні протести, оскільки, коли доходить до насильства, авторитарний режим майже завжди виявляється куди могутнішим, ніж опозиція. Він також зазначає, що “падіння режиму не приводить до утопії” і далі будуть потрібні “наполеглива праця і довготривалі зусилля”⁴.

Кожна з держав Близькосхідного регіону характеризується різним рівнем свого політичного, економічного та соціального розвитку, отож процес демократизації може тривати довго. Наприклад, Єгипет та Туніс перебувають у перехідному стані, де багатопартійна політична система ще слабка, а у випадку з Єгиптом, де військові захопили владу, важко прогнозувати, які наступні кроки будуть зроблені в напрямку демократії. Марокко та Йорданія – ліберальні монархії, де зараз відбуваються вільні та конкурентні вибори і є певна ступінь відкритості щодо свободи слова, влада, як і раніше, залишається в руках монархів. Ліван – слабка ліберальна держава, в якій панують радикальні політичні настрої. У Палестині досі не реалізовані результати вільних і демократичних виборів у зв’язку з військовим протистоянням, отож процес демократизації можливий у перспективі. В Лівії та Сирії досі панує диктаторський режим, отож порушення основних прав людини є звичним явищем⁵.

На думку англійського мислителя Гоббса, головними причинами війни є: бажання престижу, страх та суперництво. Проте, Гоббс погоджувався зі своїми опонентами-ідеалістами в тому, що для підтримання миру потрібен єдиний інститут, який гарантуватиме безпеку, тобто міжнародна організація. Вирішення конфліктних ситуацій на Близькому Сході залежить від діяльності міжнародних організацій та окремих авторитетних держав і їх об’єднань (ЛАД, ВТО, НАТО, ООН, США, ЄС)⁶.

Ліга Арабських держав займається вирішенням та врегулюванням конфліктних ситуацій в регіоні Близького Сходу, слугує основним інструментом забезпечення миру, стабільності та процвітання країн цього регіону. Арабська мирна ініціатива, прийнята 2002 р., яка мала на меті вирішення арабо-ізраїльського конфлікту, визнання Ізраїлем Палестини на західному березі ріки Йордан і в секторі Газа зі столицею у Східному Єрусалимі. Проте напередодні

⁴ От диктатуры к демократии: Стратегия и тактика освобождения / Шарп Д. / Пер. с англ. Н. Козловской. – М. : Новое издательство, 2005. — 84 с.

⁵ Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. / В. В. Безуглий. – К. : Академія, 2005. – 704 с.

⁶ Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / М. З. Мальський, М. М. Мацяк. – К. : Знання, 2007. – 461 с.

прийняття цієї ініціативи в Нетанії відбувся теракт. Ізраїль досі не відповів на ініціативу ЛАД, хоча 57% ізраїльтян виступають проти, а 67% палестинців її підтримують. Під час останніх подій у Лівії ЛАД вимагала від Ради Безпеки ООН прийняти резолюцію, згідно з якою Муаммар Каддафі втратить можливість використовувати військово-повітряні сили, а також визнала Національну перехідну Раду Лівії легітимним представником народу Лівії. ООН, в свою чергу, оголосила над Лівією зону, вільну від польотів, а також дотримання ембарго на постачання зброї.

Для досягнення будь-яких результатів необхідна співпраця не лише в межах регіону, але й на міжнародному рівні, а також відповідність принципам демократії, які сповідують могутні держави світу. Отож сьогодні Туніс та Єгипет повинні стати головними партнерами ЄС, який може допомогти в об'єднанні країн Близького Сходу шляхом проведення конституційних реформ, вдосконалення системи безпеки, надання фінансової допомоги для виходу з економічної і соціальної кризи. Особливу увагу необхідно приділяти захисту прав людини, поглибленню діалогу з усіма політичними партіями, включаючи ісламістів. Європейський Союз повинен зробити висновки з останніх подій та переглянути свою політику в економічній сфері з метою сприяння створенню робочих місць, налагодженню співпраці, а не лише макроекономічного домінування.

Аналізуючи події, які розпочались у Тунісі, продовжились в Єгипті та згодом охопили значну частину Близькосхідного регіону, можна зробити висновок, що вплив Заходу, який існує в регіоні, зазнає краху. Він не передбачає соціальної справедливості, релігійної толерантності та права націй на визнання. Однією з головних складових забезпечення миру та стабільності у Близькосхідному регіоні є США, які протягом тривалого часу впроваджували різноманітні політичні проекти, такі як “Просування демократії”, “Ініціатива Великого Близького Сходу” у 2004 році, що передбачала контроль США в регіоні від Марокко до Казахстану⁷.

Ще з моменту підписання Кемп-Девідського мирного договору між Ізраїлем та Єгиптом (1978) за сприянням США для Єгипту відкрились можливості для співробітництва зі США. Вони були зацікавлені в тому, щоб поміркований Єгипет позитивно впливав на інші країни регіону. США щорічно надають значну економічну та військово-технічну допомогу цій державі, що перетворило її на другого найбільшого, після Ізраїлю, одержувача американської економічної допомоги. Її щорічний обсяг становив 1,3 млрд доларів США на військові та 815 млн – на цивільні потреби країни. За останні 50 років американська допомога Ізраїлю сягнула 81,3 млрд доларів США⁸.

⁷ Mubarak opposed USA's Greater Middle East [Electronic resource] // Aangirfan blog – 2011. – Access mode : <http://aangirfan.blogspot.com/2011/02/mubarak-opposed-usas-greater-middle.html>.

⁸ Неділько Н. Постачання зброї до Єгипту – вигідна справа для американських концернів [Електронний ресурс] / Наталя Неділько, Ральф Сіна // Deutsche Welle – 2011. – Режим доступу: <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,14821584,00.html>.

Найвідомішою є “Ініціатива Ширшого Близького Сходу і Північної Африки”, план перетворення мусульманських країн Близького Сходу в демократичні держави. План передбачає три базові напрями реформування: сприяння демократії та належному управлінню з боку держави, забезпечення економічних можливостей і поширення знань у суспільстві.

Американська дипломатія намагається обрати саме таку поведінку, яка би сьогодні задовольнятиме всіх та захищатиме власні інтереси. Проте доки США не почнуть враховувати інтереси країн Близького Сходу та не відійдуть від свого звичного “маріонеткового режиму”, доти їхня успішна присутність в регіоні залишатиметься під питанням. Така рівність вимагатиме від США поступитись своєю часткою в енергетичних ресурсах⁹.

Зворушення в країнах Близького Сходу негативно вплинули на притік туристів у ці країни, а також можуть ще більше позначитись на міжнародних авіаційних перевезеннях та туристичних потоках у всьому світі.

Протягом останніх п’яти років у країнах Близького Сходу спостерігався значний розвиток туристичної індустрії, проте останні події вплинули на туризм, насамперед у Єгипті, Тунісі, частково – в Ізраїлі, які мають розвинуту інфраструктуру. Незважаючи на зусилля влади та туристичних фірм переконати туристів у тому, що ситуація нормалізувалась і ніщо не загрожує їхньому життю, відновлення туристичної індустрії у цих країнах залишається під питанням.

Притік туристів у країни Близького Сходу

Країна	2009 р., млн осіб	2010 р., млн осіб	Зміни притоку туристів у % (2009–2010)	Зміни за 2005–2010 рр.
Єгипет	11,92	12,7	6,6	7,9
Саудівська Аравія	9,49	11,79	24,3	8,0
Марокко	8,63	9,22	6,8	9,3
Туніс	6,91	6,65	-3,6	1,7
Йорданія	3,78	4,27	12,9	7,4
Лівія	1,22	1,24	1,3	3,7
Ємен	1,02	1,05	2,5	1,2

Примітка. Дані наведено за Euromonitor International

⁹ Бакик Г. На Ближнем Востоке рушится прозападный строй [Электронный ресурс] / Гехан Бакик // Ислам для всех – 2011. – Режим доступа : <http://islam.com.ua/articles/actuality/analytic/656/>.

Єгипет – один з найпопулярніших туристичних центрів світу, який приваблює туристів історико-культурними пам'ятками і природними об'єктами. Щороку Єгипет відвідують приблизно 6 млн туристів. У туристичній сфері зайнято понад 1,5 млн єгиптян. Займаючи одне з лідируючих місць у туристичному бізнесі зазначеного регіону, ця країна має проблеми політичного, економічного і соціально-культурного характеру¹⁰.

Політичні події в Єгипті вплинули на туристичну індустрію. Міністерство туризму Єгипту передбачало, що 2011 року країну відвідають 16 млн туристів. У 2010 році країну відвідали 14,5 млн. туристів, що зробило туризм другим за величиною, після грошових переказів, джерелом доходів у ній. Заповнення готелів у Луксорі знизилось з 61% у січні до 4% – у лютому, а у Шарм-ель-Шейху – з 70% до 8%. За даними міністерства туризму Єгипту, втрати, які понесла країна у зв'язку з останніми подіями, становлять понад 1 млрд доларів США за період з лютого по квітень 2011 року. Кількість туристів становить лише 20% від тієї кількості, яка була на початку 2010 року¹¹.

Ще однією проблемою залишається ціна на нафту, яка після останніх подій зросла до 100 доларів США за баррель. Це найвищий показник за останні два роки. За деякими прогнозами аналітиків, ціна може сягнути 150 – 200 доларів США. Така ситуація зумовить серйозні втрати для авіакомпаній. Висока ціна на паливо вплине на ціну авіаквитків, відповідно, кількість туристів, які подорожуватимуть авіатранспортом, зменшиться. Зростання цін на нафту може спричинити другу хвилю економічної кризи, яка лише у другій половині 2010 року стала менш загрозливою, а світова економіка почала відновлюватись.

Туристична індустрія в країнах Близького Сходу перебуває у постійній залежності від політичної ситуації, а разом з нею – і від тероризму. Після того, як США оголосили про вбивство лідера Аль-Каїди Усами бен Ладена, туристи ще більше боятимуться помсти терористів, отож двічі подумують, перш ніж відвідати країни цього регіону. США визнали увесь світ зоною ризику для своїх туристів. Такий надзвичайний стан збережеться до 1 серпня 2011 року. Влада Єгипту посилила охорону туристичних об'єктів та тих маршрутів, які користувались найбільшим попитом серед іноземних туристів. Терористичні акти проти туристів вже відбувались в Єгипті 1997 р. та 2005 р.

Можна зробити висновок, що, з одного боку, простежуються певні кроки на шляху до стабільності в країнах Близького Сходу, а з іншого – ситуація настільки непередбачувана, що можна очікувати ще серйозніших проблем.

Міжнародні організації зацікавлені у вирішенні напруженої ситуації в регіоні Близького Сходу, нормалізації відносин між країнами. Найгірше у конфліктах в

¹⁰ Гезен Р. Волна протестов на Ближнем Востоке [Електронний ресурс] / Рамазан Гезен // Турецький телеканал ТРТ – 2011. – Режим доступу : <http://www.trtrussian.com/trtworld/ru/newsDetail.aspx?HaberKodu=24005dec-58bd-496b-bedc-0d7564a0ee83>.

¹¹ Tourism to rebound by end of 2011: Egypt [Electronic resource] // MENAFN – 2011. – Access mode : http://www.menafn.com/qn_news_story_s.asp?storyid=1093396988.

регіоні – те, що слабкі у військовому відношенні країни дуже швидко розгортають партизанську і терористичну діяльність. Сьогодні дійсно виникає новий Близький Схід. Чи буде він, зрештою, більш демократичним і більш гуманним, – досі не зрозуміло. А також невідомо, чи сподобається новий Близькосхідний регіон Заходу. Адже розвал режиму Мубарака наочно демонструє, що одними репресіями майбутнього не забезпечити.

В окремих випадках, у зв'язку із військовими діями та нестабільністю в регіоні, туристичні потоки, а разом з ними і доходи переорієнтовуються на спокійніші та безпечніші регіони.

Зараз ще важко однозначно стверджувати, яке майбутнє чекає туристичну індустрію, проте відомо, що потенціал країн регіону є значним, однак, залежно від того, які пріоритети поставлять перед собою держави, такими темпами вони зможуть відновити свої позиції в туристичному бізнесі і не втратити можливості отримати ще більші доходи для відновлення та розвитку економік держав регіону. Враховуючи вплив політичної нестабільності на Близькому Сході на туристичну індустрію, державам необхідно всіляко заохочувати притік туристів шляхом зниження цін на надання туристичних послуг, гарантування безпеки та ін.

Отже, за ситуацією, що склалася на Близькому Сході, можна зробити висновок, що події в регіоні, ймовірно, розвиватимуться в двох напрямках. В найкращому випадку, політична напруженість може бути зменшена, якщо влада почне враховувати інтереси простого населення, проведе певні реформи та керуватиметься демократичними принципами в управлінні державою, а не лише своїми потребами та переконаннями. Нормалізація політичної ситуації в регіоні сприятиме, в свою чергу, налагодженню відносин, співробітництву з могутніми державами, притоку іноземних інвестицій, розвитку економіки та туристичної індустрії. Гарантування безпеки туристичних подорожей може надзвичайно швидко відновити туристичні потоки в країни Близького Сходу, а також доходи в економіку цих країн.

Інший варіант розвитку подій – це те, що подальша дестабілізація ситуації на Близькому Сході може спричинити розпад країн на окремі частини. Прихід до влади екстремістів унеможливить досягнення консенсусу у вирішенні спірних питань та ще більше ускладнить політичну ситуацію в регіоні.

Отже, ситуація, що склалася на Близькому Сході потребує глибоких перетворень і співпраці між владою та опозицією на благо держав регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арабський світ на порозі нової епохи: від автократії до демократії? / Макух В. // Зовнішні справи. – 2011. – № 2
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. / В. В. Безуглий. – К. : Академія, 2005. – 704 с.
3. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / М. З. Мальський, М. М. Мацяк. – К. : Знання, 2007. – 461 с.

4. Неділько Н. Постачання зброї до Єгипту – вигідна справа для американських концернів [Електронний ресурс] / Наталя Неділько, Ральф Сіна // Deutsche Welle – 2011. – Режим доступу : <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,14821584,00.html>.
5. Фатх –Хамас: перемир'я невизначеності / Каспрук В. // Тиждень. – 2011. – № 17 (182).
6. Бакик Г. На Близькому Востокі рушиться прозападний строй [Електронний ресурс] / Гехан Бакик // Ислам для всіх – 2011. – Режим доступу : <http://islam.com.ua/articles/actuality/analytic/656/>.
7. Гезен Р. Волна протестів на Близькому Востокі [Електронний ресурс] / Рамазан Гезен // Турецький телеканал ТРТ – 2011. – Режим доступу : <http://www.trtrussian.com/trtworld/ru/newsDetail.aspx?HaberKodu=24005dec-58bd-496b-bedc-0d7564a0ee83>.
8. От диктатури к демократии: Стратегия и тактика освобождения / Шарп Д. / Пер. с англ. Н. Козловской. – М. : Новое издательство, 2005. — 84 с.
9. Mubarak opposed USA's Greater Middle East [Electronic resource] // Aangirfan blog – 2011. – Access mode : <http://aangirfan.blogspot.com/2011/02/mubarak-opposed-usas-greater-middle.html>.
10. Tourism to rebound by end of 2011: Egypt [Electronic resource] // MENAFN – 2011. – Access mode : http://www.menafn.com/qn_news_story_s.asp?storyid=1093396988.

Стаття надійшла до редколегії 25.05.2011

Прийнята до друку 05.09.2011

TOURISM SECURITY THROUGH THE PRISM OF POLITICAL SITUATION IN THE MIDDLE EAST

Olga Kaprus

The Ivan Franko National University of Lviv
vul Sichovyh Striltsiv, 19, Lviv, 79000, Ukraine, tel. (032) 272-79-73,
e-mail: ird@franko.lviv.ua

The political situation in the Middle East is analyzed in this article. The problems of tourism industry in the Middle East, the ways out of political and economic crisis and the prospects for tourism development are highlighted.

Key words: tourism, political crisis, the Middle East, tourism policy, security.

**БЕЗОПАСНОСТЬ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЧЕРЕЗ
ПРИЗМУ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ НА БЛИЖНЕМ ВОСТОКЕ****Ольга Капрусь**

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, г. Львов, 79000, Украина, тел. (032) 272-79-73
e-mail: ird@franko.lviv.ua*

Проведен анализ политической ситуации на Ближнем Востоке. Освещены проблемы функционирования туристической отрасли стран Ближнего Востока, пути выхода из политического и экономического кризиса, а также перспективы развития туризма.

Ключевые слова: туризм, политический кризис, Ближний Восток, туристическая политика, безопасность.